Hallituksen esitys eduskunnalle päästökauppalaiksi sekä laiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 2 ja 33 §:n muuttamisesta (HE 71/2023 vp).

Liikenne- ja viestintävaliokunta keskiviikko 8.11.2023 klo 11.45 HE 71/2023 vp /

Paltan asiantuntijalausunto

Paltan yleiset tavoitteet ilmasto- sekä liikennepolitiikassa

- Palta on sitoutunut uudistamaan EU:n ja Suomen ilmastopolitiikkaa siten, että teemme oman osamme maailman keskilämpötilan nousun rajoittamiseksi 1,5 asteeseen.

- Palta tukee Suomen tavoitetta olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja EU:n ilmastotoimet on rakennettava siten, että koko unioni saavuttaa hiilineutraaliuden viimeistään 2050 mennessä.

- Siirtymässä hiilineutraaliuuteen tulee varmistaa, että ilmasto- ja ympäristövelvoitteet ovat globaalissa kilpailussa toimiville yrityksille mahdollisimman tasapuolisia.

- Päästöjä vähennettäessä tulee päättäjien, niin Suomessa kuin muualla EU:ssa, huolehtia siitä, että yritysten liikenteeseen ja logistiikkaan kohdistuvat kustannukset ovat kilpailukykyisiä, sillä kilpailukykyinen liikenne ja logistiikka ovat elinvoimaisen talouden perustekijä.

Hallituksen esityksestä yleisesti

- Palta katsoo, että EU:n päästökaupan laajeneminen ja kiristyminen on monelta osin tehokas toimenpide EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

- Päästökauppalaissa on vain yksittäisiä kansalliseen päätöksentekoon kuuluvia valintoja, kuten määräaikaisen saaripoikkeuksen hyödyntäminen, minkä käyttöönotosta on sovittu pääministeri Orpon hallitusohjelmassa.

- Kansallisessa toimeenpanossa ja EU:n ilmastotoimien jatkovalmistelussa on oleellista kiinnittää huomiota siihen, miten päästökaupan muutokset ja päästöoikeuksien kasvavat hinnat vaikuttavat Suomen ja muualle EU:hun sijoittuneiden yritysten toimintaympäristöön sekä logistiseen kilpailukykyyn.

Meriliikenteen päästökauppa

- Meriliikenne tulee EU:n päästökaupan piiriin 1.1.2024 lukien. Varustamojen vuotuisista päästöistä päästökaupan piiriin sisällytetään 40 prosenttia vuonna 2024, 70 prosenttia vuonna 2025 ja 100 prosenttia vuonna 2026.

- Meriliikenteen päästökauppa vaikuttaa myös 1.1.2024 lukien merkittävästi myös Suomen kansainväliseen maantieliikenteeseen, sillä valtaosa Suomen kansainvälisestä maantieliikenteestä kulkee meritse, mikä on selkeä eroavaisuus moneen muuhun EU-maahan nähden.

- Suomen on jatkettava vaikuttamistyötä talvimerenkulun huomioimiseksi tulevissa päästökauppadirektiivin muutoksissa, jotta poikkeuksesta saadaan pysyvä.

- Palta kannattaa hallituksen esityksessä ehdotettavaa saaripoikkeuksen käyttöä, sillä se lieventää ilmastotoimien Suomen ulkomaan liikenteelle ja logistiikalle aiheuttamaa merkittävää kustannusrasitusta.

- Palta pitää tärkeänä, että päästökauppalain 45 §:n mukaisesti Suomessa meriliikenteeltä kerätyt päästökauppatulot kohdennetaan toimenpiteisiin meriliikennealan kasvihuonepäästöjen vähentämiseen.

Lentoliikenteen päästökauppa 1/2

- Lentoliikenteen päästökaupan osalta direktiivin tehdyt muutokset eivät täytäntöönpanon osalta sisällä kansallista joustonvaraa.

- Paltan jäsenyritys Finnairille päästökaupasta aiheutuva vuosittainen kulu on yrityksen oman arvion mukaan yli 100 miljoonaa euroa, mikä on yrityksen tuloksenteko- ja kilpailukykyyn nähden huomattava kulu. Nousevat lentoliikenteen kustannukset ovat omiaan heikentämään Suomen kansainvälistä saavutettavuutta.

- Uusiutuvan lentopolttoaineen (SAF) käyttö on tällä hetkellä keskeisin lentoliikenteen todellisia päästöjä vähentävä toimi. Haasteena SAF:n laajemmalle käytölle on se, että SAF:a on vielä 2020-luvulla heikosti saatavilla kilpailukykyiseen hintaan, mikä hidastaa lentoyhtiöiden kestävää ja puhdasta siirtymää.

- Suomen lentoliikenteen ja logistisen saavutettavuuden edistämiseksi on tärkeää, että meriliikenteen tavoin lentoliikenteeltä kerätyt päästökauppatulot käytetään lakiehdotuksen 45 §:n mukaisesti takaisin lentoliikennesektorille esimerkiksi SAF:in käytön lisäämiseksi

Lentoliikenteen päästökauppa 2/2

- Kansainvälisesti sovittujen sääntöjen yhdenmukainen toimeenpano on globaalin lentoliikennetoimialan tasavertaisten toiminta- ja kilpailuedellytysten ylläpitämiseksi keskeistä. Palta katsoo, että on ensiarvoisen tärkeää, että EU:ssa tuettaisiin vahvasti CORSIA:a ja sen kehittämistä, ja että CORSIA laitetaan täysimääräisesti täytäntöön EU:ssa.

- Palta toteaa, että Suomen hallituksen tulee omalta osaltaan toimia siten, että EU:n päästökauppa ei laajene ETA-alueen ulkopuolelle, kun komissio tarkastelee lentoliikenteen päästökaupan soveltamisalan mahdollista laajentamista vuonna 2026.